

Oponentský posudek disertační práce

Studentka: Mgr. Lucie Durdilová

Název práce: **Hodnocení slovní zásoby dětí před zahájením školní docházky**

Oponent: Doc. PhDr. Kateřina Hádková, Ph.D.

Pracoviště: Katedra speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta UK v Praze

V předložené disertační práci řeší autorka Mgr. Lucie Durdilová velmi aktuální a v České republice dosud nezpracované téma. V souvislosti se zkoumanou problematikou hodnocení slovní zásoby provedla autorka výzkumné šetření se zaměřením na cílovou skupinu dětí ve věkovém období maximálně jednoho roku před nástupem povinné školní docházky, přičemž komparovala skupinu respondentů intaktních se skupinou se specificky narušeným vývojem řeči stejného věku a charakteristik.

Hlavním cílem disertační práce a výzkumného šetření podpořeného Grantovou agenturou UK byla analýza receptivní a expresivní slovní zásoby u populace dětí staršího předškolního věku. Autorka vycházela ze zahraničních zdrojů a na základě získaných zjištění vytvořila a v rámci skupiny respondentů ověřovala komplexní testový materiál.

Autorka svoji práci dělí na sedm kapitol. K pochopení zvolené problematiky vychází v první kapitole z analýzy základních pojmů, jakými jsou jazyk, řeč a komunikace. Komunikaci specifikuje i ve vztahu ke speciální pedagogice. Dále terminologicky vymezuje narušenou komunikační schopnost a v neposlední řadě definuje logopedickou diagnostiku, včetně logopedické diagnostiky dítěte předškolního věku. Na tuto kapitolu logicky navazuje charakteristikou předškolního věku, kde se ve druhé kapitole konkrétně zaměřuje na motorický vývoj dítěte předškolního věku, vývoj poznávacích procesů, emoční vývoj a socializaci dítěte v předškolním věku. Dále na vývoj řeči a budování komunikačních kompetencí vzhledem k předškolnímu vzdělávání, zde mimo jiného rozebírá všechny čtyři jazykové roviny – lexikálně-sémantickou, morfologicko-syntaktickou, foneticko-fonologickou a pragmatickou ve vztahu k předškolnímu věku. Ve třetí kapitole pokračuje specificky narušeným vývojem řeči, kde se věnuje vymezení pojmu, přičemž nevynechává ani zahraniční přístupy, klasifikaci, prevalenci, etiologii, symptomatologii a velmi ze široka diagnostice specificky narušeného vývoje řeči. Čtvrtou kapitolou se přibližuje k empirické části disertační práce, a to konkrétně slovní zásobou, jejímu vymezení, členění a rozsahu z lingvistického pohledu, individuálnímu slovníku člověka, kde vymezuje především pasivní

a aktivní složku slovníku, mentální slovník. Dále se pak zabývá vývojem a osvojováním slovní zásoby v průběhu raného a předškolního věku dítěte, kvantitativním a kvalitativním vývojem slovní zásoby v raném a předškolním věku. V této kapitole neopomíjí ani logopedickou diagnostiku lexikálně-sémantické jazykové roviny, jakožto součásti diagnostického procesu při bližší specifikaci každé formy narušené komunikační schopnosti. Uvádí způsoby a možnosti hodnocení slovní zásoby v raném a předškolním věku v ČR, na Slovensku a anglofonním prostředí s konkrétními příklady testů.

Další tři kapitoly jsou věnovány konkrétnímu výzkumnému šetření zaměřeného na hodnocení slovní zásoby dětí předškolního věku, jehož cílem bylo vytvoření a ověření testového materiálu vhodného k hodnocení lexikálně-sémantické jazykové roviny u dětí předškolního věku. V páté kapitole autorka uvádí cíle a metody šetření, charakterizuje výzkumný vzorek, popisuje proces přípravy testového materiálu a výsledný produkt – test pasivní a aktivní slovní zásoby. V rámci šesté kapitoly analyzuje získaná data a zhodnocuje dosažené výsledky. Autorka se vhodně uchýlila ke kvantitativnímu vyhodnocení získaných dat jak v oddílu pasivní slovní zásoby, tak v oddílu aktivní slovní zásoby vytvořeného testového materiálu. V poslední sedmé kapitole autorka uvádí závěry výzkumného šetření, včetně možností využití získaných výsledků v logopedické a potažmo speciálně pedagogické praxi. Následuje diskuze, závěr disertační práce, seznamy použitých našich i zahraničních zdrojů, tabulek, grafů, schémat a příloh. Celkový počet stran disertační práce je 166 (u příloh by nemělo být stránkování).

Otázky k obhajobě:

1. Jaké testové materiály k hodnocení slovní zásoby se u nás používají v praxi?
2. Lze využít vytvořený a v práci uváděný materiál v praxi?
3. Lze využít tento testový materiál u sluchově postižených dětí?

Téma předložené disertační práce je dobře zvolené. Uvedeným zpracováním teoretické i empirické části disertační práce byly stanovené cíle splněny. Výsledky provedené analýzy mohou obohatit jak teorii, tak především praxi současné logopedie u nás a napomoci ke zvýšení efektivity logopedické diagnostiky i terapie dětí s narušenou komunikační schopností. Disertační práce spolu s výsledným testovým materiálem se významně podílí na rozvoji oboru speciální pedagogiky.

Po stránce jazykové a formální odpovídá disertační práce požadavkům stanoveným na tento typ prací a splňuje podmínky stanovené vysokoškolským zákonem č. 111/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Proto doporučuji přiznat Mgr. Lucii Durdilové na základě úspěšné obhajoby vědecký titul Ph.D.

V Praze dne 7. 2. 2014

Doc. PhDr. Kateřina Hádková, Ph.D.